Lisa 5

AA HOOLDEKODU

Ida-Viru Maavalitsus
Keskväljak 1
41532 Jõhvi

25.06.2004 nr. 6-4...

Vastus Riigikontrolli kontrolliaruandele nr. 2-4/04/46 18.06.2004-06-25

Lk. 10
p. 3.2.1. Aa Hooldekodus 11 riiklikul hooldusel oleva hoolealuse pensionid võetakse hooldekodus kassa sissetuleku orderi alusel arvele. Panka viimisel tehakse kassa väljamineku order, mille juurde on lisatud panga sularaha sissemakse kviitung. Pearaamatus on tehingud kajastatud omatulu all. Täiendavalt lisatud Sotsiaalkindlustusameti Virumaa Pensioniameti kiri 29.06.2004. nr.1.2.-5.5/1

p. 3.2. Aa Hooldekodu pearaamatust on läbi kantud OÜ Häcke poolt tasutud renditulu ja Maksuametile üle kantud renditulu. Maksuametile üle kantud renditulu kohta on olemas panga ülekannete koopiad.

Lk. 12
p. 3.3.3. Aa Hooldekodu 11 hoolealuse ülalpidamise eelarvest ei jätku vahendeid mahakandmisele kuuluvate hoonete likvideerimiseks.

Lk. 16
p.3.4.7. Aa Hooldekodus ei ole tehtud kulutusi enne omatulude laekumist, mida on võimalik kontrollida rahade ülekandmisel Rahandusministeeriumile ja omatulude kasutamisel riigikassa kaudu.

Lk. 20
p. 3.5.9. Aa Hooldekodu 3 töötajal ei ole puhkusejääke

Aa küla Telefon / faks (033) 75 190 A/a 22 101 053 6437

Lk. 22-23

p. 3.6.3.Ühe asutuse poolt tehtud investeeringuid ei saa kajastada teise asutuse raamatupidamises põhivara parendusena. (Kuidas seda raamatupidamises kajastada nii ühe kui teise raamatupidamise bilansis?)

p. 3.6.5. Hoolealuste hooldustasu on kinnitatud Ida-Viru Maavanema korraldusega 11.03.2003 nr. 62 Aa Hooldekodu 2003.a. eelarve kinnitamine. Detsembri kuus 2003 on OÜ-le Häcke tasutud teenuste eest 113.- krooni kuna detsembri kuus maksti ära töötajatele detsembri kuu töötasu ja Maksuametile kanti üle riigimaksud novembri ja detsembri kuu eest. Kulutusi tehti kinnitatud eelarve piires.

p. 3.6.6. Osaühing ei ole kunagi andnud renditavaid pindu allrendile ja osaühingu töötajad ei ela üheski hoonete kompleksi kuuluvas majas.

Lk. 24

p. 3.6.7. Aa Hooldekodu med.õe puhkuse ajal asendas teda OÜ Häcke töötaja, kelle töötasu ei ole makstud Aa Hooldekodu eelarvest, seega leiame, et Aa hooldekodu ei ole ületanud eelarves kinnitatud palgafondi. Hooldusteenuste arvete aluseks on 3-poolne leping ja majanduskulude eelarvet ei ole ületatud

Lugupidamisega

Ilmar Köök
Aa Hooldekodu direktor

CONSENSUS
ADVOKAADIBÜROO • LAW OFFICE

Ilmar Köök
Juhatuse liige
OÜ Häcke
Aa küla
44301 Lüganuse vald
Ida-Virumaa

05. juuli 2004
nr 172

ARVAMUS
piiratud tsiviilkäibega riigivara mõiste tõlgendamisest

I Lähteülesanne

Eesti Vabariigi, OÜ Häcke ja Ilmar Köök vahel on 17.juulil 2001 sõlmitud riigivara rendileping, hüpoteegi seadmise leping ja asjaõigusleping (tõestatud Jõhvi notar Ülle Mesi poolt notariaalregistri nr 6173/2001 all).

Osundatud lepinguga on muuhulgas antud Eesti Vabariigi poolt OÜ-le Häcke tähtajaliselt (kuni 17.juuli 2011) tasulisse kasutusse Aa Hooldekodu hoonetekompleks, mida rentnik on lepingu punkt 6.1 kohaselt kohustatud 60 % ulatuses kasutama sotsiaalobjektina, s.o hooldekoduna.

Riigivara kasutusse andmise küsimuse õigusliku hindamise vajadus tõusetus seoses riigivaraseaduse § 25 lg 1 tõlgendamisega.

Riigikontrolli finantsauditi osakond on tellinud õigusliku arvamuse Advokaadibüroolt Tehver & Partnerid. Advokaadibüroo antud õigusliku analüüsi tulemusena on asutud seisukohale, et :

a) 17.juulil 2001 sõlmitud rendileping, millega antud Aa Hooldekodu hoonetekompleks tasu eest OÜ Häcke kasutusse ilma Riigikogu komisjoni vastava otsuseta, on tühine 28.juunil 1994 vastu võetud tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 66 lg 2 alusel riigivaraseaduse § 25 lg 4 ja § 19 lg 8 rikkumise tõttu. Samal põhjusel on tühine ka kõnealuse riigivara rendile andmiseks enampakkumise väljakuulutamine ja läbiviimine.
b) Kõik riigivaraseaduse kehtivuse ajal tehtud tehingud piiratud tsiviilkäibega riigivaradega, mille puhul on rikutud riigivaraseaduses sätestatud tehingupiiranguid (s.t on rikutud seaduses üheselt kindlaks määratud keelde või tehtud üldjuhul keelatud tehinguid ilma Riigikogu komisjoni vastava otsuseta), on seadusevastased, sõltumata sellest, et Vabariigi Valitsus ei ole kinnitanud riigivaraseaduse § 25 lg 1 nimetatud nimekirja.

Viidatud õiguslik arvamus on äärmise põhjalikkusega motiveeritud ning sellega tutvunud ei sea kahtluse alla selles tehtud õiguslikke järeldusi.

Samas tekitab normi tõlgendamise vajadus kui selline alati arvamuste paljususe võimalikkuse.

Antud töö ei ole olemasoleva õigusliku arvamuse kriitika ega analüüs – iga tõlgendaja püüab saavutada objektiivselt õiget normist arusaamist.

Samas valdkond, milles on osalisteks nii riigi huvid kui ka eraisiku huvid, on oma olemuselt dualistlik ning sama õigussituatsiooni on võimalik erinevalt käsitleda sõltuvalt sellest, kas võtta aluseks riigi huvid või eraisiku huvid.

Käesoleva arvamuse andja püüab normi analüüsida kõnealuses õigussuhtes eraisiku huvidest ja õigustest lähtuvalt, mis aga ei pruugi välistada varemesitatud seisukohti.

Arvamuse koostaja ei peatu tehingu tühistamise või tühisuse küsimustel või enampakkumise korraldamise küsimustel. Analüüs teostatakse vaid riigivaraseaduse § 25 tõlgendamise osas.

II Arvamuse andjale on tutvumiseks esitatud järgmised dokumendid:

a) riigivara rendileping, hüpoteegi seadmise leping ja asjaõigusleping 17.juuli 2001 Eesti Vabariigi, OÜ Häcke ja Ilmar Köök vahel (edaspidi ka kui **Rendileping**);
b) OÜ Häcke põhikiri;
c) Advokaadibüroo Tehver & Partnerid õiguslik arvamus 04.juuli 2004;
d) Ida-Viru Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevuse kontrollaruanne 2003 aastal, eelnõu, töö nr 2-4/46, 18.juuni 2004.

III Asjassepuutuvad sätted

1) Riigivaraseaduse § 25 lg 1 sätestab:

„Riigi omandiks olevad sotsiaal- ja kultuuriobjektid ning muinsuskaitselise või looduskaitselise väärtusega varad ei tohi olla tavalises korras toimuva tsiviilkäibe objektiks. Nimetatud varade nimekirja kinnitab Vabariigi Valitsus riigivara valitseja ettepanekul pärast võimalike vaidluste lahendamist riigivaraseaduse § 36 sätestatud korras. Riigivara valitsejad, kelle vara hulka niisugused objektid on arvatud, võivad nendega mistahes tehinguid sooritada ainult seadustes ja nende alusel antud Vabariigi Valitsuse määrustest ettenähtud ühtseid piiranguid arvestades."

2) Riigivaraseaduse § 25 lg 4 sätestab:

„Kõikidel juhtudel, kui seadusest ei selgu, missuguses korras riigivaraseaduse § 25 1.lõikes märgitud varadega tohib tehinguid sooritada, otsustab küsimuse riigivaraseaduse § 36 2. lõikes nimetatud komisjon." (s.o Riigikogu poolt moodustatud komisjon).

3) Riigivaraseaduse § 19 lg 8 sätestab:

„Riigivaraseaduse § 25 nimetatud piiratud tsiviilkäibega riigivara tasu eest kasutusse ei anta. Erandjuhul võib sellist vara tasu eest kasutusse anda ainult seadustes ettenähtud piiranguid arvestades."

4) **Vabariigi Valitsus ei ole kehtestanud nimekirja piiratud tsiviilkäibega riigivara kohta.**

Need normid fikseerivad, et :

a) **piiratud tsiviilkäibega riigivara riigiavarseaduse § 25 mõttes, tasu eest kasutusse ei anta,**
b) **või kui, siis erandjuhul, arvestades seadustes etteantud piiranguid**
c) **ja kui need piirangud seadustest ei selgu, siis Riigikogu poolt moodustatud komisjoni otsuse alusel.**

Kogu küsimus taandub sellele, mida lugeda piiratud tsiviilkäibega riigivaraks riigivaraseaduse § 25 mõttes olukorras, kus Vabariigi Valitsus ei ole kehtestanud seaduses ettenähtud piiratud tsiviilkäibega riigivara nimekirja.

Juhul, kui Aa Hooldekodu hoonetekompleksi puhul on tegemist piiratud tsiviilkäibega riigivaraga, tuleb analüüsida kas ja millised on olnud need erandjuhud, mis tingisid siiski sellise vara tasu eest kasutusse andmise. Juhul, kui erandlikke asjaolusid ei esine ja erandi tegemist ei ole ka fikseeritud, on tegemist riigivaraseaduse rikkumisega.

Seega analüüsib arvamuse andja, kuidas mõista riigivaraseaduse § 25 sätestatud piiratud tsiviilkäibega riigivara mõistet.

IV Riigivaraseaduse § 25 õiguslik analüüs

1. Millal üldse tuleb normi tõlgendada?

Teooria tunneb kolme õiguse realiseerimise viisi:

a) õiguse rakendamine;
b) õiguse reguleerimine;
c) õigusest kinnipidamine.

Kõik õiguse rakendajad ja õigusest kinnipidajad saavad selle „õiguse, mida realiseerida" õigusnormidest. Ent tihti on õiguslik probleem selline, millele seadus kas ei anna üldse vastust või kui annab, siis on see ebatäiuslik, vastuoluline või vahel ka ebaõiglane.

Tõlgendusvõtted peaksidki abistama seaduses esinevate lünkade ja puuduste ületamisel. Aga ka seadusetekstist arusaamisel.

Õiguse realiseerijal ei ole võimalik jääda ootama, kuni seadusandja kõrvaldab õigusliku regulatsiooni puuduse.

2. Tõlgendusmeetodi valik

Vastavalt EV põhiseaduse § 146 mõistab Eesti Vabariigis õigust ainult kohus, kes on oma tegevuses sõltumatu ja mõistab õigust kooskõlas põhiseaduse ja seadustega.

Arvestades Eesti kuulumist demokraatlike ja euroopaliku õiguskultuuriga maade hulka, peaks siinne käsitlus vastama Euroopa õigusruumis tunnustatud põhimõtetele.

a) Kuna arvamuste paljususe korral saab määravaks õigusemõistja otsustus, on kaalukaks tõlgendusmeetodi valiku aluseks kohtupraktika vastavad suunad ja demokraatliku õigusriigi põhimõtted.

Põhiseaduses sisalduvate põhiõiguste esialgne ülesanne on kodanike kaitseõiguse tagamine riigi vastu.

b) Seega tuleb arvamuse andja arvates anda riigivaraseaduse § 25 hinnang lähtudes ka sellest, kas riigi tegemata jätmine (seadust on vaja tõlgendada, sest riik ei ole kehtestanud seaduses endas ettenähtud alamat akti) ei põhjusta põhiõiguste riivet.

3. Tõlgendamise eesmärk

Normi tõlgendamise eesmärk peaks olema õiglane tekstist arusaamine. Õigluse kindlat määratlust on aga raske leida, kuna arvestada tuleb erinevate väärtustega, mis on aga alati paratamatult piiratud teiste väärtustega. Seega tuleb igal konkreetsel juhul läbi viia kaalumisprotsess, mille puhul õigluse argumendi arvestamine on alati piiratud õiguskindluse ning vabaduse argumentidega, mille vahel tuleb leida tasakaal.

Tõlgendamise eesmärgiks peakski olema põhjendusargumentide ratsionaalse aktsepteeritavuse saavutamine universaalse auditooriumi ees ehk enamik inimesi peab normist aru saama ning sellise arusaamisega nõustuma.

Seega tuleb antud juhul arvamuse andja arvates pöörata tähelepanu ka sellele, kas õiguse realiseerijal oli võimalus aru saada, et norm kehtib tema suhtes vaatamata sellele, et seaduses sätestatud riigi kohustus kehtestada piiratud tsiviilkäibega riigivara nimekiri, on täitmata.

4. Eeltoodud kahe punkti alusel teen järelduse:

Seaduse tekst sedastab üheselt:

Seaduses on üheselt fikseeritud, et piiratud tsiviilkäibega riigivarade nimekirja kinnitab Vabariigi Valitsus läbides eelnevalt menetluse, mis seisneb riigivara valitsejate ettepanekute ärakuulamises ning võimalike vaidluste lahendamises.

Tõlgendamise vajadus on tingitud mitte lüngast seaduses, vaid riigi tegematajätmisest, mis ei võimalda aru saada, kas piiratud tsiviilkäibega riigivara saab olla ka ilma vastava nimekirjata.

Arvamuse andja on seisukohal, et tekst suunab üheselt seisukohale, mille kohaselt saab piiratud tsiviilkäibega riigivarast rääkida siiski vaid juhul, kui vastavat menetluskorda järgides, muuhulgas selle käigus tekkinud vaidlused lahendades, on Vabariigi Valitsus sellise nimekirja kinnitanud.

Arvamuse andja nõustub Advokaadibüroo Tehver & Partnerid õiguslikus arvamuses tehtud tähelepanekuga (arvamuse lk 5), et Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium (Riigikohtu 17.juuni 1998 otsus nr 3-4-1-5-98 ja 12.mai 2000 otsus nr 3-4-1-5-2000) on korduvalt rõhutanud – seaduses sisalduv delegatsiooninorm pole üksnes volitus täitevvõimule anda seaduse täitmiseks määrusi. Delegatsiooninorm on ühtlasi ka korraldus täitevvõimule anda määrus, mis on vajalik seaduse rakendamiseks. Seaduse rakendamine võib osutuda võimatuks, kui seadusandja poolt vajalikuks peetud määrust pole kehtestatud. Põhiseaduslikkuse järelevalve seisukohalt ei saa aktsepteerida seda, et Vabariigi Valitsus tegevusetusega takistab seaduse realiseerimist.

Leian, et riigivaraseaduse § 25 lg 1 puhul on tegemist just seesuguse normiga, mille rakendamiseks on vajalik vastava Vabariigi Valitsuse määruse olemasolu. Fakt, et seadusandja on pidanud vajalikuks vastava nimekirja kehtestamise ning sellele eelneva menetluse läbimise (s.o riigivara valitseja ettepaneku ärakuulamine ning võimalike vaidlusküsimuste lahendamine), viitab üheselt sellele, et riigivaraseaduse § 25 lg 1 esimeses lauses antud materiaalsest määratlusest ei piisa arvamaks riigivara piiratud tsiviilkäibega riigivara hulka. Leian ka, et Vabariigi Valitsuse kohustus enne nimekirja kinnitamist kuulata ära riigivara valitseja arvamus ning lahendada vaidlused (seejuures Riigikogu komisjoni vahendusel) osundab sellele, et pelgalt materiaalsest määratlusest antud juhul ei piisa – vastasel juhul on ju objektiivsete kriteeriumide alusel võimalik üheselt kindlaks määrata näiteks, milline objekt on sotsiaalobjekt ja milline mitte. Pigem annab normi sõnastus mõista, et objektiivselt piiratud tsiviilkäibega riigivara tunnustele vastav riigivara võib ka mitte alluda piiratud tsiviilkäibega riigivara õiguslikule režiimile – ja seda juhul, kui ta ei ole kantud Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud vastavasse nimekirja.

5. **Normi tekstist tulenev järeldus:**

Seega riigivaraseaduse § 25 lg 1 grammatiline tõlgendamine ehk normitekst eeldab ühetähenduslikult Vabariigi Valitsuse nimekirja olemasolu selle normi rakendamiseks.

6. **Olemasoleva olukorra tõlgendamine**

Õiguse rakendaja Eestis ehk kohtuvõim, on otsuste tegemisel läinud kindlalt demokraatlikule õigusriigile omaste väärtusotsuste teed, millest tulenevalt on ka Riigikohus korduvalt rõhutanud, et grammatilise teksti tõlgendamise tulemina saadud tõdemustega ei saa piirduda, sest seadusi ei saa tõlgendada isoleeritult teistest seadustest. (Riigikohtu 10.oktoobri 2003 otsus nr 3-3-1-56-03).

Seega Riigikohus on normi rakendamisel enim pööranud tähelepanu selle süsteemsele ja subjektiiv-teleoloogilisele tõlgendamisele. (Ka Riigikohtu 09.aprilli 2003 otsus nr 3-3-1-18-03 : normi kohaldamisel tuleb juhinduda selle sätte ja kogu seaduse eesmärgist ja mõttest).

Seaduse eesmärgi ja mõtte sisustamisel on Riigikohus korduvalt pöördunud vastava seaduse eelnõu seletuskirjas toodud ning Riigikogus seaduseelnõu menetlemisel antud selgituste poole (Riigikohtu 17.märts 2003 otsus nr 3-3-1-10-03 ja 10.detsember 2003 otsus nr 3-3-1-47-03).

Osundatud tõlgendusvõtted tuginevad loogiliselt ka otsustaja põhiseaduses fikseeritud kohustusele lähtuda õigusemõistmisel põhiseadusest ja seadustest.

Eesti õiguskorras tunnustatud ja toimiv põhiseaduslikkuse järelevalve, samuti põhiseaduse § 15 sätestatud igaühe õigus oma kohtuasja läbivaatamisel nõuda mistahes asjassepuutuva seaduse, muu õigusakti või toimingu põhiseadusevastaseks tunnistamist, toetab Riigikohtu praktikas kinnistamist leidnud tõlgendamist põhiõiguste argumentide valguses.

Nendest põhimõtetest juhindudes saab anda järgmise hinnangu:

a) Riigivaraseaduse eelnõu menetlemise käik ja seega ka riigivaraseaduse kehtestamise ja selle üksikute sätete eesmärk Riigikogu istungite stenogrammidest ei selgu, kuna riigivaraseaduse eelnõu menetlemine eelneb Riigikogu stenogrammide säilitamise ajale.

Seaduse ja ka riigivaraseaduse § 25 eesmärgi saab tuletada seaduse ülesandest (riigivaraseaduse § 1) ning seaduse teiste sätete koostõlgendamisest.

Riigivaraseaduse § 1 kohaselt on seaduse ülesanne kindlaks määrata riigi omandis oleva vara valitsejad ning riigivara valitsemise alused. Kuna seadus reguleerib ka riigivara kasutusse andmise korra aluseid ja riigivara võõrandamise aluseid, siis seaduse eemärgina saab määratleda aluste loomist nende õigussuhete jaoks, mille objektiks on riigi omandis oleva vara.

Kuna riigi üheks ülesandeks on tagada igaühe põhiseadusest tulenev õigus tervise kaitsele ning Eesti kodaniku õigus riigi abile ja toetusele ning hoolekandele, on arusaadav ja õigustatud riigi soov üldisest regulatsioonist erinevalt reguleerida muuhulgas riigi omandis olevate sotsiaalobjektidega tehingute tegemine.

Seda ongi antud juhul riigivaraseaduse § 25 tehtud.

Kuna riigivaraseaduse § 25 lg 1 nimetatud korras piiratud tsiviilkäibega riigivara nimekirja kinnitatud varaga ei tohi üldjuhul tehinguid sooritada, peab selle abinõu proportsionaalsuse seaduse eemärgiga tagama arvamuse andja arvates just riigivaraseaduse § 25 lg 1 ettenähtud menetlus, mis eelneb vastava nimekirja kinnitamisele.

Leian, et kuni Vabariigi Valitsus ei ole sellist nimekirja kinnitanud, ei ole võimalik seda normi rakendada ega sellest ka kinni pidada. Mistahes tõlgendamisvõtted ei ole siinkohal piisavad ületamaks Vabariigi Valitsuse poolt täitmata delegatsiooninormi.

Juhul, kui seadusandja oleks soovinud piiratud tsiviilkäibega riigivara kindlaks määramisel lähtuda vaid materiaalsetest kriteeriumidest ehk pelgalt faktist, kas vara kuulub sotsiaalobjektide hulka või mitte, puudunuks igasugune vajadus lisada riigivaraseaduse § 25 lg 1 esimesele lausele veel kaks seal olemasolevat lauset.

b) Riigivaraseaduse § 25 kohaldamine **Rendilepingule** ilma, et oleks kinnitatud seaduses nõutud piiratud tsiviilkäibega riigivara nimekiri, võib riivata põhiseaduse § 31 nimetatud ettevõtlusvabadust ja § 19 lg 1 sätestatud üldise vabadusõigusega hõlmatud lepinguvabadust.

Samuti on oht rikkuda demokraatlikus õigusriigis tunnustatud õiguskindluse ja õigusselguse põhimõtteid.

Antud juhul püüab riik rakendada seadust, mille rakendamise on ta ise oma tegematajätmisega võimatuks teinud.

Ei saa kahelda vajaduses tagada sotsiaalhoolekanne ja riigi poolt selle ülesande täitmine, sealhulgas riigi omandis oleva vastava materiaalse baasi säilimine.

Kuid antud konkreetsel juhul tuleb kaaluda, kas Rendilepingu tühistamine seda eesmärki täidab ning kas see õigustab õigussuhtes osaleva eraisiku põhiõiguste

rikkumist. Lisaks lubab ka riigivaraseadus teha erandeid (riigivaraseaduse § 19 lg8) ning seega ei ole Rendilepingu tühistamine vältimatu:

• õiguskindluse põhimõtte kohaselt on igaühel õigus eeldada, et kord tema suhtes vastu võetud otsustus jääb kehtima. Isikul, kellega rendileping sõlmiti riigi nimel, on õigus eeldada, et see leping vastab seadusele ja kehtib kogu lepingus kokkulepitud perioodi jooksul ning mitme aasta möödudes ei asuta seadust „uut moodi tõlgendades" teistsugusele seisukohale;

• Riigikohus on põhiseaduse § 10 tuleneva õigusselguse põhimõttega vastuolus olevaks lugenud sätet, mis kohustas monopoli omavat ettevõtjat järgima riigihangete seaduses sätestatud korda, kuid samal ajal ei olnud Riigihangete ametil ega Konkurentsiametil volitusi teha riigihangete seaduses sätestatud korra järgseid toiminguid ettevõtja suhtes. Riigikohtu arvates tekitas selline olukord ettevõtjas kindlusetuse oma käitumisviisi määramisel, sest riigihangete teostamise korda ei olnud võimalik täies mahus järgida ja oli ebaselge, milline käitumisviis on õiguspärane (Riigikohtu 05.oktoobri 2000 otsus nr 3-4-1-8-2000).

Samuti on Riigikohus pidanud õigusselguse põhimõttega vastuolus olevaks olukorda, kus seaduses on sätestatud ekslik viide – sellise normi otsene järgimine on võimatu, sest normi täielikuks mõistmiseks ei piisa üksnes viite järgimisest. Isik peab sellisest normist arusaamiseks kõigepealt mõistma, et selles tehtud viide on vale. Seejärel peab ta aga suutma leida kehtivast õiguskorrast vajaliku õigustloova akti, mida saaks koos normiga kohaldada. Seega on sellisest regulatsioonist arusaamine ja selle järgimine oluliselt keerulisem, kui õige viitega normi järgimine (Riigikohtu 10.detsembri 2003 otsus nr 3-3-1-47-03).

Samadele põhimõtetele tuginedes leian, et ei riigi nimel tegutsev ametnik ega ka eraõiguslik juriidiline isik, kes asub riigiga õigussuhtesse, ei pea valdama erinevaid normi tõlgendamise võtteid analüüsimaks kas, norm kuulub rakendamisele vaatamata sellele, et seaduses sätestatud normi rakendusakt puudub või mitte. Kui vastav akt puudub, on alust järeldada, et antud norm ei kuulu kohaldamisele, kuna seda ei ole võimalik kohaldada.

Leian, et õiglase lahendi leidmiseks tuleb riigil valida lepingu tühistamisest vähemradikaalne meetod nende isikute suhtes, kes on tänaseks riigiga lepingu sõlminud. Esmalt tuleks kõrvaldada puudus, mis seisneb vastava Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud piiratud tsiviilkäibega riigivara nimekirja puudumises ning seejärel asuda olemasolevaid lepinguid muutma, et oleks tagatud riigi kohustused sotsiaalsete tagatiste kindlustamisel.

Lugupidamisega,

Helina Luksepp
Vandeadvokaat